

Nyt om miljø & udvikling

92-gruppen er et samarbejde mellem 20 danske miljø- og udviklingsorganisationer. 92-gruppens organisationer arbejder aktivt med opfølgningen af Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg 2002 og andre sager vedrørende internationalt miljø og udvikling.

92-gruppen

c/o Danmarks Naturfredningsforening
Madsnedøgade 20
2100 København Ø
T 39 17 40 32
F 39 17 41 41
E 92-gruppen@dn.dk

INDHOLD – NR. 23 - D. 26.05.2004

EU'S ROLLE I VERDEN	1
POUL NYRUP RASMUSSEN	2
GITTE SEEBERG	3
TRINE MACH	3
GLOBAL CONSCIENCE	5
MERE NATUR FOR HVILKE PENGE?	6
ØSTUDVIDElsen OG MILJØET	7
CSD – OG HVAD SÅ?	7
EUROPÆISK NATURBEVARELSE: DEN ALTAFGØRENDE SLUTSPURT.	8
ARRANGEMENTER	9
REDAKTION	10

EU's rolle i verden

Europaparlamentsvalget søndag d. 13. juni handler i høj grad om EU's rolle i verden. Får vi valgt parlamentsmedlemmer, som vil bruge deres energi på at forsvare nationale særinteresser, eller får vi valgt nogle, der vil bruge deres position på at fremme et globalt ansvarligt EU? Derfor har vi bedt kandidater fra forskellige dele af det politiske spektrum og med forskellige tilgange til EU om at svare på et par spørgsmål. Tre spidskandidaters svar bringes i det følgende. Karin Riis Jørgensen fra Venstre blev også tilbudt at bidrage til nyhedsbrevet, men undlod at svare. Vores spørgsmål lød:

- 1. Hvor ambitiøs er du mht. at reducere landbrugsstøtten i EU og sænke tolden på landbrugsvarer fra u-landene, og hvad vil du konkret gøre for at nå disse mål, hvis du bliver valgt til EU-parlamentet?*
- 2. Hvad vil du gøre for, at der skabes et positivt samarbejde mellem EU og u-landene om at undgå klimaforandringer? Vil du eksempelvis arbejde for, at der etableres et særligt miljøbistandsprogram i EU, finansieret med midler som ikke tages fra den almindelige u-landsbistand?*

Poul Nyrup Rasmussen

(Spidskandidat til Europaparlamentet for Socialdemokraterne)

"Aldrig før har uligheden i verden været større. Aldrig før har miljøproblemerne været så truende."

Den største udfordring vi står over for er den globale. Aldrig før har uligheden i verden været større. Aldrig før har miljøproblemerne været så truende. Aldrig før har vi så fundamentalt manglet, at der blev taget demokratisk politisk hånd om den globale udvikling. Det kan vi ikke overlade til markeds kræfterne alene. Det har vi for længst fået dokumenteret. I min bog "Den ny forbindelse" har jeg taget udfordringen op og givet mit første bud på en sammenhængende vision for en bedre verden.

"alle rige lande skal se udviklingspolitikken som en nøglepolitik i årene fremover."

Den største udfordring er udryddelsen af fattigdom. Hvis vi vil nå målene i FN's Årtusinde-Erklæring, er vi nødsaget til at nytænke udviklingspolitikken. Det nye er, at alle rige lande skal se udviklingspolitikken som en nøglepolitik i årene fremover. Vi skal trække i samme retning. Det kræver nytænkning og handling.

Landbrugsstøtte

"EU [...] skal gøre op med sin [...] landbrugspolitik. Ikke alene er den alt for dyr, men den er også direkte skadende for udviklingslandene."

Vi skal til radikalt og effektivt at gå i gang med at fjerne de barrierer, som forhindrer udviklingslandene i at kunne afsætte deres varer. Her kan EU spille en væsentlig rolle i forhold til de igangværende WTO-forhandlinger. Det er mit håb, at Doha-runden bliver kendt som fattigdomsbekæmpelsesrunden. Det betyder også, at det er helt afgørende, at EU gør op med sin nuværende landbrugspolitik. Ikke alene er den alt for dyr, men den er også direkte skadende for udviklingslandene.

Den økonomiske vækst og dermed kampen mod den globale fattigdom skal kombineres med en miljømæssig bæredygtig balance i henhold til såvel Årtusinde-Erklæringen som resultaterne fra Johannesburg-topmødet. En sådan "new global deal" bør også omfatte sikring af de mest grundlæggende rettigheder for lønmodtagere globalt set, som fastlagt af ILO.

Klima og miljø

"Et godt tegn er, at EU nu har lagt så meget pres på Rusland, at man [...] er rede til at ratificere Kyoto-protokollen."

Hvis dette skal sikres kræver det en ny global kontrakt mellem verdens lande og de internationale organisationer. Der er mange modstandere i denne kamp. Der er virkelig brug for, at EU lægger effektivt pres bag vor fælles europæiske ønsker til den globale politik. Et godt tegn er, at EU nu har lagt så meget pres på Rusland, at man nu også – omsider – er rede til at ratificere Kyoto-protokollen, som nu endelig kan træde i kraft.

Der er ingen tvivl om, at vi har et stort og krævende arbejde foran os. Hvis det skal lykkes, skal vi arbejde sammen for at skabe bedre resultater. Derfor håber jeg, at I vil fortsætte med at være gode medspillere efter valget til Europa-Parlamentet den 13. juni.

Gitte Seeberg

(Spidskandidat til Europaparlamentet for Det Konservative Folkeparti)

Landbrugsstøtte

“EU's landbrugsstøtte er ikke fremmende for en fair konkurrence på verdensmarkedet.”

Jeg er meget ambitiøs mht. at reducere landbrugsstøtten i EU og sænke tolden på landbrugsvarer fra ulandene. En reduktion af EU's landbrugsstøtte er et mål i sig selv. EU's landbrugsstøtte er ikke fremmende for en fair konkurrence på verdensmarkedet.

En række ulande har det meget svært i konkurrencen med de subsidierede landbrugsvarer fra EU. Især den fattigste gruppe af ulande AVS-landene (over 70 lande beliggende i Afrika, Vestindien og Stillehavet) har det svært i denne konkurrence. Og netop denne gruppe af verdens absolut fattigste ulande ville drage stor nytte af en reduktion, eller afskaffelse af landbrugssubsidieringen i EU.

“Den danske regering har prioriteret dens bistandsmidler til fordel for miljøstøtte, og det mener jeg også, at en del af landbrugsmidlerne kan bruges til.”

Cotonou aftalen er et skridt i den rigtige retning og EU har reduceret toldsatter for en lang række varer fra ulandene men en yderligere reduktion af toldsatterne kan være nødvendig, for bedst muligt at sikre, at ulandene kan klare konkurrencen på verdensmarkedet. Jeg vil arbejde for - hvis jeg bliver valgt til Europaparlamentet - for en reduktion af landbrugsstøtten og en reduktion af toldsatterne på landbrugsvarer fra ulande.

Klima og miljø

Et af de punkter der står højest i mit valgprogram er nedsættelsen af landbrugsstøtten. De milliarder EURO der spares ved det, skal efter min mening gå til forskning og uddannelse og til øget støtte til 3. verdenslande. Den danske regering har prioriteret dens bistandsmidler til fordel for miljøstøtte, og det mener jeg også, at en del af landbrugsmidlerne kan bruges til.

Trine Mach

(Spidskandidat til Europaparlamentet for JuniBevægelsen)

Landbrugsstøtte

“EU skal også gå foran og fjerne

Jeg er ambitiøs med hensyn til landbrugsstøtten! Kernen (bl.a. direkte støtte) skal afskaffes over 5 år – og hvis muligt selv i den periode omlægges - mens den direkte eksportstøtte skal

toldbarriererne, [...] og u-landene gives fri indførsel for ethvert produkt"

"Det bør ikke tage mere end meget få år. Kun en forudsætning halter: Politisk vilje."

"Det afgørende er [...] selve Forfatningsforhandlingerne. [...] det er målsætningen, der skal ændres - til fremme af bæredygtig udvikling."

"Det er oplagt at etablere et EU-miljøbistandsprogram, hvor målsætningen f.eks. er at fremme opnåelse af internationalt fastsatte mål og aftaler."

fjernes omgående, begge dele uafhængigt af andre aktører. EU skal også gå foran og fjerne toldbarriererne, inkl. systemet med specielle undtagelser fra toldmuren, og u-landene gives fri indførsel for ethvert produkt (undtagen våben). De skal desuden kunne opretholde beskyttelsestold på egne markeder, uden krav om anden form for modydelse; heller ikke via de bilaterale aftaler. Det bør ikke tage mere end meget få år. Kun en forudsætning halter: Politisk vilje.

Som MEP'er vil jeg: EU-parlamentet kan reelt ikke ændre landbrugspolitikken eller støtteordningerne, men har dog ét instrument: Parlamentet godkender det samlede EU-budget. Ydermere kan Parlamentet, uagtet at landbrugsdelen ligger uden for direkte rækkevidde, placere dele af midlerne i 'reserven', dvs. midler, der kun senere udløses med Parlamentets godkendelse på visse betingelser. Det pressionsredskab vil jeg fremme brugen af.

- Fortsætte indsatsen for oprettelse af en enhed i Kommissionen, hvis opgave er at screene al lovgivning til sikring af reel sammenhæng (kohærens) mellem EU's politikker, så de ikke indbyrdes modarbejder hinanden.
- Fremme Fair Trade i handelspolitikken.
- Det banale: fastholde emnet på dagsordenen.

Det afgørende er imidlertid selve Forfatningsforhandlingerne. Som det ligger, føres landbrugspolitikken direkte ind i EU-forfatningen. Men det er målsætningen, der skal ændres - til fremme af bæredygtig udvikling, miljøbeskyttelse samt produktion af kvalitetsfødevarer.

Klima og miljø

Jeg vil arbejde for mainstreaming af miljøhensyn i partnerskabsaftaler samt Cotonou-rammen (obligatorisk, men efterleveres ikke), og at de baseres på en seriøs klimastrategi. Det er oplagt at etablere et EU-miljøbistandsprogram, hvor målsætningen f.eks. er at fremme opnåelse af internationalt fastsatte mål og aftaler; midlerne skal selvsagt ikke tages fra den almindelige u-landsbistand, store dele er allerede omrokeret til Øst- og Centraleuropa! Jeg vil arbejde for at EU overfører midler til at hjælpe u-landene med at opfylde deres del af indsatsen, f.eks. i form af miljøteknologi.

Global Conscience

Af Christian Ege, Det Økologiske Råd/medarrangør af Global Conscience

"[...]Gik en perlerække af [...] talere på stolen og gav deres bidrag til hvordan vi skal anskue verdens problemer."

Den 23. maj åbnede udenrigsminister Per Stig Møller konferencen Global Conscience. En konference der havde til formål at sætte global bæredygtig udvikling på dagsordenen. Og det lykkedes til fulde: Igennem to spændende, relevante og engagerende dage gik en perlerække af begavede, overbevisende og handlekraftige talere på stolen og gav deres bidrag til hvordan vi skal anskue verdens problemer.

"[...] EU's miljøkommissær Margot Wallström fastslog, at man ikke kan prioritere de store globale udfordringer ud fra økonomiske kriterier alene."

Der blev sendt mange skarpe og præcise budskaber til den anden konference, der åbnede i København samme dag, Copenhagen Consensus: Direktør for UNEP Klaus Töpfer og EU's miljøkommissær Margot Wallström fastslog, at man ikke kan prioritere de store globale udfordringer ud fra økonomiske kriterier alene. Direktør for Center for Science and Environment i Delhi, Sunita Nahrain understregede, at en bæredygtig udvikling i Indien kræver demokratisk involvering af lokalbefolkningerne. Direktør for den Sydafrikanske sandhedskommission Charles Villa-Vicencio, Sydafrika, foreslog, at bevægelsen for bæredygtig udvikling lærte af sandheds- og forsoningsprocessen i Sydafrika, som havde udrettet mirakler, bl.a. i kraft af at tænke politisk og indgå kompromiser. Direktør for Friends of The Earth Martin Röcholl, mindede om, at i-landenes miljøgæld til u-landene er større end, hvad det vil koste at opfylde Millennium-målene. Miljødirektør Anna-Lise Mortensen, Brd. Hartmann, efterlyste flere spørgsmål fra forbrugerne til, hvorvidt varerne er produceret bæredygtigt, såvel socialt som miljømæssigt. Dette er nødvendigt for at undgå et tilbageslag i virksomhedernes miljøansvar. Direktør for World Watch Institute Oystein Dahle, fortalte om det mæthedspunkt vi er nået i den rige verden, hvor materiel vækst ikke længere er ønskelig.

"Konferencens samlede budskab stod klart: "Verdens problemer skal ansues som en sammenhængende størrelse [...]"

Konferencens samlede budskab stod klart: Verdens problemer skal ansues som en sammenhængende størrelse og løsningen af dem vil gensidigt befrugte hinanden. Det er således ikke nødvendigt at vælge mellem bekæmpelse af fattigdom og beskyttelse af vores miljø.

Arrangørerne fremlagde i forbindelse med konferencen en artikelsamling, som detaljeret gør rede for baggrunden for konferencen. Publikationen kan downloades på: www.ecocouncil.dk eller www.globalconscience.dk.

Mere natur for hvilke penge?

Af Kim Carstensen, WWF Verdensnaturfonden

"Det [...] var umuligt at få en saglig debat om, hvad nedskæringerne ville betyde for Danmarks miljø og natur"

"Deloitte [...] gennemførte analysen på tre vigtige miljøområder[...]. Den overordnede konklusion er klokkeklar og foruroligende."

"[...]Udviklingen må alt andet lige forventes at medføre en ringere miljøtilstand i Danmark i de kommende år."

"Rapporten [...] viser bl.a., at de afsatte midler på finansloven ikke engang vil være nok til at gennemføre EU's Habitatdirektiv"

WWF Danmark har set med stigende bekymring på de seneste års beskæringer af miljøområdet på finansloven. Samtidig har vi været frustrerede over, at det var umuligt at få en saglig debat om, hvad nedskæringerne ville betyde for Danmarks miljø og natur. Derfor besluttede vi at bede en uafhængig og uvildig institution med stor erfaring fra internationale vurderinger af regeringers miljøindsats om at vurdere finansloven for 2004 og afdække, hvilke konsekvenser den vil have for Danmarks håndtering af såvel nationale som internationale forpligtelser på miljøområdet.

Vi valgte revisionsfirmaet Deloitte til at gennemføre analysen på tre vigtige miljøområder, der er gode eksempler på den samlede miljøindsats: Kemikalier, naturbeskyttelse og grundvandsbeskyttelse. Den overordnede konklusion er klokkeklar og foruroligende:

"Der er på de tre undersøgte områder er tendens til begrænsning af ressourceallokeringen, samtidig med, at opgavemængden som følge af love og direktiver er stigende....Udviklingen må alt andet lige forventes at medføre en ringere miljøtilstand i Danmark i de kommende år."

Konklusionen får statsminister Anders Fogh udtalelse på Venstres landsmøde i 2003 til at klinge temmelig hult. "Der er ikke en frø, ikke en fugl, ikke en fisk, der har fået det ringere som følge af regeringens miljøpolitik". Der er ikke meget, der tyder på, at udtalelsen holder – i hvert fald ikke hvis vi ser bare nogle år frem i tiden.

Rapporten fra Deloitte viser bl.a., at de afsatte midler på finansloven ikke engang vil være nok til at gennemføre EU's Habitatdirektiv, som godt nok sikrer en væsentlig del af naturbeskyttelsen i Danmark, men langt fra den hele. Og tilsvarende er der væsentlige dele af statens kemikalie-arbejde og grundvandsbeskyttelsen, der ikke vil være råd til. Alt sammen til skade for fugle, frøer, fisk – og mennesker. Regeringen fører ikke en troværdig og sammenhængende miljøpolitik.

Østudvidelsen og miljøet

Af Christian Ege, Det Økologiske Råd

”Den danske miljøbistand var særdeles succesrig og formåede at sætte positive forandringsprocesser i gang i Østeuropa”

Den danske miljøbistand var særdeles succesrig og formåede at sætte positive forandringsprocesser i gang i Østeuropa, som var større end de blotte pengebeløb, som Danmark investerede i bistanden. Dette fremgår af et hæfte som Det Økologiske Råd netop har udgivet om miljøet i Østeuropa i relation til EU's østudvidelse. Desværre blev den danske miljøbistand stoppet for tidligt, i forbindelse med regeringsskiftet i 2001. Og det har gjort Danmarks muligheder for at påvirke ringere.

”Desværre blev den danske miljøbistand stoppet for tidligt, [...] Og det har gjort Danmarks muligheder for at påvirke ringere.”

Der kan argumenteres for, at EU nu må varetage denne rolle, efter at landene er optaget. Men Danmark kunne have spillet en vigtig rolle i den lange fase, hvor landene formulerer projekter og søger EU-støtte. Hertil kommer, at argumentet slet ikke gælder for de lande, som kan blive kommende medlemslande – på Balkan og i det tidligere Sovjetunionen. Her vil den danske miljøbistand virkelig mangle.

10 nye lande er nu kommet med i EU og vil få indflydelse på EU's miljøpolitik. Vil de trække standarden nedad, eller kan fremdriften i miljøpolitikken fastholdes? Det bliver afgørende, at samarbejdet og presset for bedre miljøbeskyttelse i de nye medlemslande fastholdes.

”10 nye lande er nu kommet med i EU [...] Vil de trække standarden nedad, eller kan fremdriften i miljøpolitikken fastholdes?”

Også samarbejdet mellem græsrødder i f.eks. Danmark og Østeuropa er blevet vanskeliggjort. Det er sværere og tager længe tid at opnå tilskud hertil fra EU, end det var at opnå den danske støtte, som eksisterede frem til 2002.

Hæftet lægger op til et internationalt seminar i København d. 16. juni, hvor fremtrædende aktører fra Østeuropa vil tale, se under arrangementer.

Hæftet kan rekvireres hos Det Økologiske Råd.

CSD – og hvad så?

Af Camilla Kinch, U-landsforeningen Svalerne

”Der var fokus på vand, sanitet og

Det 12. møde i FN's Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD), 19-30. april, var det første møde i de nye to-årige perioder, hvor der gøres status i det første år og forhandles i det andet år på udvalgte emner. Der var fokus på vand, sanitet og

menneskelige bosættelser. Udgangspunktet for diskussionerne om vand var FN's Årtusindemål"

"Og allervigtigst – den politiske vilje til at nå målene [...] blev genbekræftet."

"Det er [...] nødvendigt, at det momentum, som blev skabt i New York, resulterer i politisk vilje til at overkomme [...] uenigheder under næste års forhandlingsrunde."

"I 2001 satte EU sig et mål: Inden år 2010 skal det være slut med, at europæiske dyre- og plantearter uddør."

menneskelige bosættelser. Udgangspunktet for diskussionerne om vand var FN's Årtusindemål om at halvere andelen af mennesker, der er uden adgang til vand og sanitet senest i 2015, samt vedtagelsen fra Johannesburg om udvikling af planer for integreret vandressourceforvaltning i alle lande inden 2005.

Mødet efterlader et positivt indtryk. Fraværet af parenteser til forhandling gav de delegerede mulighed for åbent at gøre status og diskutere problemer i forbindelse med implementeringsprocessen. Diskussionerne gav et godt billede af, hvor langt vi er nået, og problemer og udfordringer for at komme videre blev identificeret. Og allervigtigst – den politiske vilje til at nå målene på vand, sanitet og menneskelig bosættelse blev genbekræftet.

I sit sammendrag af mødet slog formanden Børge Brende fast, at det er muligt at nå FN's Årtusindemål. Dette forekommer dog at være udtryk for et meget positivt syn på status. I forhold til bæredygtig forvaltning af vandressourcerne er der mange andre temaer, udover vand, der spiller en stor rolle, eksempelvis bi-stand kontra subsidier; privatisering eller ej; eco-system approach eller ej. For ikke at tale om den lille diskussion om, hvorvidt vand overhovedet er en menneskeret.

Den politiske uenighed omkring disse emner er velkendt. Til trods for enigheden blandt de delegerede om udfordringerne, resulterede mødet ikke i en plan for konkrete tiltag inden næste år. Der er derfor ingen tydelig proces for det videre forløb – og det er bekymrende. Det er tvingende nødvendigt, at det momentum, som blev skabt i New York, resulterer i politisk vilje til at overkomme disse uenigheder under næste års forhandlingsrunde.

Europæisk naturbevarelse: den altafgørende slutspurt.

Af Tove Maria Ryding, Nepenthes

I 2001 satte EU sig et mål: Inden år 2010 skal det være slut med, at europæiske dyre- og plantearter uddør. Den negative udvikling for Europas biologiske mangfoldighed skal standses og vendes.

Trods det ambitiøse mål var holdningen i mange medlemslande til at begynde med påfaldende afslappet. I Danmark blev det endda lovet, at alt på skovområdet ville forblive ved det gamle.

"Europakommissionen har måttet uddele reprimander til adskillige uambitiøse medlemslande, og europæiske arter uddør fortsat."

"Hvis EU skal nå sit 2010-mål, er det nu indsatsen skal leveres. [...] vi har stadig langt igen, før EU's naturarv er sikret."

Det postulat er blevet trukket tilbage.

Men i dag har europæerne fået sved på panden. Europas nye store netværk af naturområder, Natura 2000, er løbet ind i den ene fødselskomplikation efter den anden, og naturbevarelsen går trægt. Det, der startede som afslappet kondiløb i solskinsvejr, er blevet til militærmarch i modvind. Europakommissionen har måttet uddele reprimander til adskillige uambitiøse medlemslande, og europæiske arter uddør fortsat.

Den 25-27. maj mødes medlemslandene i Malahide i Irland for at forhandle en delivery-plan på plads for EU's opfyldelse af 2010-målet. Undertegnede deltager på vegne af Nepenthes og 92-gruppen i konferencen for at arbejde for, at de sande årsager til nedgangen i biologisk mangfoldighed anerkendes og behandles. I den forbindelse må forureningen fra landbruget og den mangelfulde bevarelse af skovnatur ikke overses. Endelig må ambitionsniveauet ikke komme til at betale prisen for den sløve opstart.

Nu indledes EU's slutspurt, og det er ikke én dag for tidligt. Hvis EU skal nå sit 2010-mål, er det nu indsatsen skal leveres. 2010 er ikke længere "fjern fremtid", og vi har stadig langt igen, før EU's naturarv er sikret.

ARRANGEMENTER

Kultur, medier og lokalsamfund

Tid: 2. juni 2004 Kl. 16:00

Sted: Ibis, Nørrebrogade 68b, 2200 København

Oplæg ved Thomas Tufte, Kommunikation, RUC og oplæg ved Kim Faber, Politiken samt filmen: 'Adra i Malawi'.

Mere information på www.ibis.dk

Reproduktiv sundhed og hiv/aids

Tid: 9. juni 2004 Kl. 16:00

Sted: Red Barnet, Rosenørns allé 12, København.

Arrangement med Lisa Richey (Internationale udviklingsstudier, RUC) og Jerker Liljestrånd (Afdeling for international sundhed, Lund universitet)

Mere information på www.ibis.dk

Internationalt seminar om EU's østudvidelse og miljøet

Onsdag d. 16. juni kl. 9.30-16.30 i Trekanten, Miljøkontrollen, Kalvebod Brygge 45, København

Arr.: Det Økologiske Råd og Europas Miljø

Pris: 500 kr., hvis arbejdspladsen betaler. Gratis ved personlig deltagelse. Støttet af Nævnet vedr. EU-oplysning.

Tilmelding til Det Økologiske Råd, 33 15 09 77,

info@ecocouncil.dk. Yderligere oplysninger www.ecocouncil.dk

Find flere grønne og økologiske arrangementer fra hele landet på øko-kalenderen på Øko-info - www.eco-info.dk

REDAKTION

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af John Nordbo, 92-gruppen, Ida Thuesen og Constance Hegner, WWF Verdensnaturfonden.

Tidligere numre kan ses på www.92grp.dk

Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til c.hegner@wwf.dk